

BİLİRKİŞİLİK ŞİRKETLERİNİN TİCARET HUKUKU AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Evaluation of Expert Witness Companies in Terms of Commercial Law

Dr. Öğretim Üyesi Altan Fahri GÜLERCİ*

Öz: 6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu özel hukuk tüzel kişilerinin de bilirkişilik faaliyetinde bulunmasına olanak tanımıştır. Özel hukuk tüzel kişilerinin kimler olduğunu belirlemek konusunda ise Bilirkişilik Daire Başkanlığı yetkili kılınmıştır. Bu makale bir özel hukuk tüzel kişisi olan ticaret şirketlerinin, bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarını konu edinmiştir. Makalede bilirkişilik faaliyetinde bulunacak ticaret şirketleri, ticaret hukuku açısından incelenmiştir. Bu amaçla bilirkişilik şirketlerinin türünün ne olması gerektiği konusuna yoğunlaşılmıştır. Pozitif huktan ve karşılaştırmalı huktan yola çıkarak, kurulacak bilirkişilik şirketlerinin hangi şirket türüne göre örgütlenmesi gerektiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketlerinin anonim şirket şeklinde örgütlenmesi halinde, bunun nasıl yapılması gerektiği konusunda birtakım tespitlerde bulunulmuştur. Alman hukukunda düzenlenen meslektaş şirketi tipinin (*Partnerschaftsgesellschaft*) Türk hukukunda bilirkişilik şirketleri için uygulama kabiliyetinin olup olmadığı ele alınmıştır. Ayrıca ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmaları ticaret hukukunun değişik konuları bağlamında da incelenmiştir. Merkez-şube ilişkileri, sorumluluk durumları, haksız rekabet ve rekabet hukuku boyutu bunlar arasındadır. Bu makalede bilirkişilik şirketleri ile ilgili getirilecek düzenlemeler konusunda katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilirkişilik şirketi, ticaret şirketleri, meslektaş ortaklıkları, kolektif şirket, komandit şirket

Summary: Act no. 6754 on Expert Witnesses allows private legal entities to act as experts. The Expert Witnesses Department is authorized to determine who the private law legal entities are. This article deals with the fact that commercial companies, which are legal entities of private law, act as experts. In the article, commercial companies that will act as expert witnesses are examined in terms of commercial law. For this purpose, it has been focused on what type of expert witnesses companies should be. Based on positive law and comparative law, it has been tried to determine according to which company type the expert witnesses companies to be established should be organized. In this context, some determinations have been made about how the commercial companies that will perform the expert witness activity are organized as a joint stock company. It has been discussed whether the colleague partnership type (*Partnerschaftsgesellschaft*) regulated in German law has the ability to apply for expert witness companies in Turkish law. In addition, the expert witnesses companies has been examined in the context of different subjects of commercial law. These include head office-branch relations, liability situations, unfair competition and competition law. In this article, it is aimed to contribute to the regulations to be brought about the expert witnesses companies.

Keywords: Expert witnesses company, commercial companies, colleague partnerships, unlimited liability company, limited partnership

* Afyon Kocatepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, afgulerici@aku.edu.tr, altanfahrigulerici@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8731-4181

Makale Geliş Tarihi: 14.10.2022, Makale Kabul Tarihi: 27.10.2022
DOI: 10.57083/adaletdergisi.1217822

GİRİŞ

6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu özel hukuk tüzel kişilerinin de bilirkişilik faaliyeti icra edebilmelerine imkân tanımıştır¹. Bununla birlikte kanunun yürürlüğe girdiği tarihten bugüne kadar, özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmadığı görülmektedir. Ancak son zamanlarda konuyla ilgili birtakım gelişmeler yaşanmaktadır. Gerçekten de 29.04.2021 tarihli 2021/9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi İnsan Hakları Eylem Planı (2021-2023)² kapsamında Adalet Bakanlığı tarafından yayınlanan İnsan Hakları Eylem Planı Uygulama Takvimi adlı belgede, faaliyet 3.6.k. maddesinde yer alan “öncelikle taşınmaz ve motorlu taşıt değerlendirme ile muhasebe alanlarında olmak üzere özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik yapabilmelerine ilişkin uygulama geliştirilecektir” şeklindeki ifadeler, tüzel kişilerin bilirkişilik yapabilmelerine ilişkin düzenlemelerin uygulamaya sokulmasının kısa vadeli amaçlar arasında yer aldığını göstermektedir³. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı pilot uygulamalara başlanıldığını, ilk etapta gayrimenkul değerlendirme alanında gerçekleştirilen uygulamalardan oldukça olumlu sonuçlar alındığını ve özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyeti ile ilgili hukuki düzenlemelerin de gerçekleştirilip sistemin yaygınlaştırılacağını kamuoyuna duyurmuştur⁴. Adalet Bakanlığı’nın kamuoyu açıklamasında pilot uygulama neticesinde keşif ve rapor hazırlama işlemlerinin tek bir yetkili eliyle gerçekleştirilmesinin sürece hız kattığı, özel hukuk tüzel kişileri çalışanlarınca hazırlanan raporlarda gecikme, ek rapor talebi ve hata yüzdesinin çok az olduğu da ayrıca belirtilmiştir. Bu açıklamalardan Adalet Bakanlığı’nın yakın gelecekte bilirkişilik faaliyetinin yoğun olarak özel hukuk tüzel kişileri marifetiyle yürütülmesini amaçladığı sonucuna ulaşılabilir.

Bu çalışmada bir özel hukuk tüzel kişisi olarak, ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icrası, ticaret hukuku açısından değerlendirilip, ileride karşı karşıya kalılabilecek sorunlardan bahsedilecektir. Ayrıca önerilerde bulunulmak suretiyle hukuki altyapısının hazırlanması ya da geliştirilmesi konusuna teorik düzeyde katkı sağlanması da hedeflenmektedir.

¹ Benzer bir düzenlemeye bilirkişilerin gerçek veya tüzel kişiler arasından seçileceğine ilişkin 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu’nun (CMK) md. 64/1 hükmünün ilk halinde de yer verilmiştir. Ancak CMK md. 64/1’de yer alan “gerçek veya tüzel kişiler” ifadesi daha sonra 6754 sayılı Bilirkişilik Kanunu md. 43 hükmü ile “kişiler” şeklinde değiştirilmiştir.

² 30.04.2021 Tarih ve 31470 sayılı Resmî Gazete

³ <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/3042021071917İnsan%20Hakları%20Eylem%20Planı%20ve%20Uygulama%20Takvimi.pdf> (S.e.t. 08.10.2022)

⁴ <https://basin.adalet.gov.tr/tuzel-bilirkişilik-istanbul-ve-antalya-da-uygulanacak> (S.e.t. 08.10.2022).

I. TİCARET ŞİRKETLERİNİN BİLİRKİŞİLİK FAALİYETİ İCRASI KONUSUNDA MEVZUATTAKİ DÜZENLEMELER VE BU DÜZENLEMELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. BİLİRKİŞİLİK KANUNUNDAKİ VE BİLİRKİŞİLİK YÖNETMELİĞİNDEKİ DÜZENLEMELER

6754 Sayılı Bilirkişilik Kanunu (BK) bilirkişinin kim olduğunu tanımladığı md. 2/1-b bendinde “Çözümü uzmanlığı, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvurulmuş gerçek veya özel hukuk tüzel kişisi” ifadeleriyle özel hukuk tüzel kişilerinin de bilirkişilik faaliyeti icra edebileceğinin altını çizmekle işe başlamıştır.

Bilirkişilik Kanunu md. 6/2'nin 1 ve i bentleri; bilirkişilik faaliyeti icra edecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu kişilerin bünyesinde çalışacak bilirkişilerin haiz olması gereken nitelikleri, özel hukuk tüzel kişisi bilirkişilerin uzmanlık alanları ile yetki çevrelerini belirleme konusunda Bilirkişilik Daire Başkanlığı'nı görevlendirmiştir⁵. Keza özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetlerine ilişkin izin ve izin iptalleri ile faaliyetlerinin ve raporlarının denetimi konusunda da bölge kurulları yetkili kılınmış bulunmaktadır (Bilirkişilik Kanunu md. 8/1-e). Ayrıca bölge kurulları yaptıkları inceleme ile ilgili olarak özel hukuk tüzel kişisi bilirkişilerden bilgi ve belge talebi hususunda da yetkilidir (Bilirkişilik Kanunu md. 14/5). Kanunun bilirkişiliğe kabul şartları ile ilgili md. 10/2 hükmünde ise bilirkişinin, özel hukuk tüzel kişisinin bünyesinde iş ya da hizmet akdi kapsamında çalışsa dahi, Bilirkişilik Kanunu md. 10/1 hükmünde belirtilen gerçek kişi bilirkişiler bakımından gerekli olan şartları taşıması gerektiği belirtilmiştir.

Bilirkişilik Yönetmeliği'ne gelince Yönetmeliğin 27. maddesinin 1-ç bendi bölge kurulu kararlarında yer verilmesi gereken hususlar arasında özel hukuk tüzel kişisi bilirkişinin ticaret unvanı veya MERSİS numarasını da zikretmektedir. Yine Yönetmelik md. 38/2 ise, özel hukuk tüzel kişisi bilirkişilerin md. 38/1'de belirtilen bilirkişiliğe kabul şartlarını taşıyan ve sicile de kayıtlı bulunan gerçek kişileri istihdam etmesini zorunlu kılmıştır. Yönetmelik md. 40 hükmüne göre bilirkişilik başvurusu yapacak özel hukuk tüzel kişisinin başvuru dilekçesine eğer şirket ise ticaret sicil tasdiknamesi, diğer bir özel hukuk tüzel kişisi ise halihazırda faaliyetlerini sürdürdüğüne dair belge ile bilirkişilik faaliyetini tüzel kişilik bünyesinde yürütecek gerçek kişi bilirkişilerin listesini de eklemesi gerekmektedir. Bilirkişilik sicilinde bilirkişilik

⁵ Bilirkişilik Yönetmeliği md. 19/1-ğ bendi “Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşıması gereken nitelikleri belirlemek” ve h bendi de “Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin temel ve alt uzmanlık alanları ile yetki çevrelerini; ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri, bu alandaki çalışmalarını dikkate alarak belirlemek” konusunda daire başkanlığının görevli olduğunun tekraren altını çizmiştir.

faaliyetini icra eden tüzel kişi ve bu tüzel kişi nezdinde çalışan gerçek kişilere ilişkin bilgiler ve bunların uzmanlık alanlarına birlikte yer verilmesi gerekmektedir (Bilirkişilik Yönetmeliği md. 45/2-d). Keza faaliyetini, tüzel kişilik nezdinde yürütecek gerçek kişi bilirkişilerin, ayrıca listeye kaydedilmeleri de mümkün değildir (Bilirkişilik Yönetmeliği md. 46/3)⁶.

B. BİR ÖZEL HUKUK TÜZEL KİŞİSİ OLARAK TİCARET ŞİRKETLERİNİN BİLİRKİŞİLİK FAALİYETLERİNİN BİLİRKİŞİLİK KANUNU BAKIMINDAN DOĞURABİLECEĞİ SONUÇLAR

Görüldüğü üzere Bilirkişilik Kanunu özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyeti icra edebileceği hususunu öngörmektedir. Dolayısıyla özel hukuk hükümlerine tabi tüm tüzel kişilerin bilirkişilik faaliyeti icra edebilmelerinin önü açılmış bulunmaktadır.

Özel hukuk tüzel kişilerine bilirkişilik faaliyetinde bulunma hakkı tanıyan mezkûr düzenleme, kanunlaşma aşamasında TBMM görüşmelerinde önemli eleştirilere maruz kalmıştır⁷. Ayrıca “*özel hukuk tüzel kişisi*” ibaresi oldukça geniş kapsamlı olup, bu geniş kapsamdan yola çıktığımızda özel hukuk tüzel kişisi olarak kabul edilen derneklerin,

⁶ Özel hukuk tüzel kişisi bilirkişinin hazırladığı raporun şekli şartlarına da değinmek gerekir. Özel hukuk tüzel kişisi bünyesinde rapor hazırlasa dahi, raporu hazırlayan gerçek kişi bilirkişi, raporunda kendi adı ve soyadı ile imzasına yer vermek durumundadır (BK md. 10/2). Raporda ayrıca özel hukuk tüzel kişisi bilirkişinin ticaret unvanı ile kanuni temsilcinin ad- ve soyadının da bulunması gerekmektedir (Bilirkişilik Yönetmeliği md. 55/1-i). Keza Yönetmeliğin 63. maddesinde ifadesini bulan bilirkişilik listesinden çıkarılma usulü hususundaki hükümler, tüzel kişi bilirkişiler ve bunların nezdinde çalışan gerçek kişi bilirkişiler hakkında da uygulanacaktır (Yön. md. 63/4).

⁷ Özel hukuk tüzel kişilerinin özellikle de şirketlerin bilirkişilik faaliyeti icra edebilmelerine ilişkin söz konusu düzenleme Bilirkişilik Kanunu henüz tasarı aşamasında iken, TBMM komisyonu ve genel kurul görüşmelerinde çeşitli eleştirilerle karşı karşıya kalmıştır. Bu eleştirileri özetlemek gerekirse; özel hukuk tüzel kişisinin bilirkişilik kurumunu iyileştirmekten ziyade sakat hale getireceği, bilirkişinin bağımsızlığı ve bilirkişilik görevinin kamu görevi niteliği ile bağdaşmayacağı, şirketleşme ve tekelleşme riskini barındırdığı savunulmuştur. Yine getirilen eleştirilerin bir diğeri de işi bizzat yapma, sır saklama, yasaklılık ve ret halleri gibi özellikleri ile bilirkişilik kurumunun; bir yönüyle dürüstlük ve güven temeline dayanan, diğer yönüyle de kamu görevi niteliğine haiz olan bir faaliyet olduğu, bu nedenle de münhasıran gerçek kişiler eliyle yürütülmesi gerektiği şeklindedir. Adalet Komisyonu ise hazırladığı raporda, günümüzde uyuşmazlıkların karmaşıklığı karşısında tüzel kişilere de bilirkişilik faaliyetinde bulunma imkanının tanınmasının kaçınılmaz olduğu, tüzel kişi bilirkişilerin denetimsiz değil, bilakis bölge kurullarının daimi denetimi altında bulunacağı ve tüzel kişi olması nedeniyle de denetimin daha etkili gerçekleşeceği ve bu konudaki endişelerin yersiz olduğu ifadelerine yer verilmiştir; Bilirkişilik Kanunu Tasarısı, hükümet gerekçesi, muhalefet şerhleri ve Adalet Komisyonu Raporu için bkz.

<https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss388.pdf> (S.e.t. 05.06.2022).

vakıfların, sendikaların, siyasi partilerin ve ticaret şirketlerinin özel hukuk tüzel kişisi vasfını haiz bulunduğu söylenebilir⁸. Bununla birlikte her ne kadar Bilirkişilik Kanunu “özel hukuk tüzel kişileri” ifadesine yer vermişse de doktrinde mesele ağırlıklı olarak ticaret şirketleri bağlamında ele alınmaktadır. Biz de burada meseleyi sadece ticaret şirketleri bağlamında ele alacağız.

Ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icra etmesi Bilirkişilik Kanunu bakımından bazı soruların çözümünü gerekli kılmaktadır. Bu soruların başında bilirkişiliğe hâkim olan ilkelerin bilirkişilik faaliyeti icra eden ticaret şirketlerinde ne şekilde tecessüm edeceği hususu gelmektedir. Konu doktrinde medenî usûl ve icra iflas hukukçuları tarafından çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır⁹. Buna karşılık *Toraman* bazı uyuşmazlıklarda teknik meselenin çözümünün tek bir bilirkişinin imkanları ile gerçekleşemeyeceği, çok uluslu bir şirket üzerinde yapılacak mali inceleme gibi karmaşık uyuşmazlıklarda tek bir bilirkişinin yeterli olamayacağı ve bağımsız denetim kuruluşlarının zaten 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu kapsamında bir özel hukuk tüzel kişisi olarak faaliyet gösterdiği şeklindeki düşünceleri ile farklı bir yaklaşım ortaya koymuştur¹⁰. Ancak yazar teknik uzmanlık gerektiren konularda özel hukuk tüzel kişilerinin bilgisine başvurulması ile bilirkişilerin şirketleşmesinin karıştırılmaması gerektiğini de özellikle belirtmiştir¹¹. *Toraman* kanunun bilirkişilik faaliyetinin ticaret şirketlerinin işletme konusu haline getirilmesini amaçlamadığı, böyle bir

⁸ Mustafa Dural/ Tufan Ögüz, Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku, 9. Basım, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2009, s. 217-220.

⁹ Gerçekten de Tanrıver bilirkişiliğin münhasıran gerçek kişiler tarafından icra edilebilecek bir faaliyet olmasının bilirkişiliğin doğasından kaynaklandığı; zira bilirkişilik faaliyetinin kamu hizmeti bilirkişinin de kamu görevlisi niteliğinde bulunması zaruretinin, özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişi olarak atanmalarına fiili bir engel teşkil ettiği kanısındadır. Yazar dürüstlük, güvenilirlik, uzmanlık, yemin etme, sır saklama, görevin sadakat ve özenle ifası, yasaklılık ve ret kurumları gibi hallerin bilirkişinin gerçek kişi olmasını zorunlu kıldığını; ayrıca özel hukuk tüzel kişilerinin ve özellikle de ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icra etmesinin, bilirkişinin tarafsızlığı ve bağımsızlığı ile de bağdaşmadığını ifade etmiştir; bkz. Süha Tanrıver, Hukukumuzda Bilirkişilik, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 51. Atalay da benzer şekilde; bilirkişilik görevinin özellikle de yetki ve sorumluluk bağlamında bizatihi bilirkişi tarafından icra edilmesi gereken bir faaliyet olduğunun ve ancak gerçek kişilerin uzmanlık niteliğine haiz olabileceğinin altını çizmiştir. Yazar, “Bilirkişilik görevi bir şirkete verilecek ve fakat fiilen o şirketin kanundaki koşulları taşıyan çalışanları (işçileri) rapor hazırlayacaktır. Çalışanlar organ olmadığına göre, rapor hazırlama işi başkasına devredilmiş demektir” şeklindeki düşünceleri ile; ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icra etmesinin, bilirkişilik görevinin bizzat yapılacağı ve başkasına devredilemeyeceğinin öngörüldüğü Bilirkişilik Kanunu md. 3 / 4 hükmüne aykırılık teşkil ettiği kanaatindedir; bkz. Oğuz Atalay, Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku, Cilt II, 15. Bası, İstanbul 2017, s. 1932.

¹⁰ Barış Toraman, Medeni Usul Hukukunda Bilirkişi İncelemesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017, s. 413-414.

¹¹ Toraman, s. 415.

durumun bilirkişileri işçi haline dönüştüreceği, kanundaki düzenlemenin bu şekilde yorumlanmaması gerektiği düşüncesindedir¹². Zora ise, bilirkişilerin bağımsızlık ve tarafsızlıklarının sağlanması şartıyla bir tüzel kişilik bünyesinde faaliyette bulunmalarının mümkün olabileceğini savunmaktadır¹³.

Kanaatimizce tüzel kişilerin belli bir örgütlenme modeli esas alınmak suretiyle bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına imkân tanınması, bilirkişiliğin kurumsallaşmasına yardımcı olacağı gibi, uyumsuzlukların daha kısa sürede sonuçlanmasını da sağlayabilecektir. Mevcut kanuni düzenleme, bilirkişilik kurumunun bir tüzel kişilik bünyesinde örgütlenerek, bilirkişilik faaliyetinin gerçekleştirilmesine imkân tanır mahiyettedir. Özellikle de Bilirkişilik Kanunu md. 6/2-1 bendindeki, “*Bilirkişi olarak hizmet verecek özel hukuk tüzel kişilerinin ve bu tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişilerin taşıması gereken nitelikleri belirlemek*” ifadeleri karşısında aksini kabul etmek zordur. Yine Bilirkişilik Yönetmeliği’nde de bilirkişilik başvurusunda bulunacak ticaret şirketlerine ve tüzel kişilere ilişkin düzenlemeler mevcuttur (md. 40/2-a). Bu ifadelerin, gerektiğinde teknik ve uzmanlık bilgisine başvurulacak özel hukuk tüzel kişilerin bilirkişilik yapabilmesi ile sınırlı bir kapsamda bulunmadığı; aynı zamanda tüzel kişilerin, bilirkişilik faaliyeti icra edebilmelerine de imkân sağladığı görülmektedir. Gerçekten de bilirkişi olarak özel ve teknik bilgisine başvurulabilecek bağımsız denetim kuruluşu ya da gayrimenkul değerlendirme kuruluşu gibi özel hukuk tüzel kişilerinin ana faaliyet konuları bilirkişilik faaliyetinde bulunmak değil; bağımsız denetim ve gayrimenkul değerlendirme gibi spesifik alanlardır. Oysa Kanun’da spesifik uzmanlık alanlarında faaliyet gösteren özel hukuk tüzel kişilerini kapsamakla beraber, aynı zamanda onu da aşan ifadeler kullanılmıştır. Dolayısıyla Bilirkişilik Kanunu sadece bağımsız denetim kuruluşu, gayrimenkul değerlendirme kuruluşu gibi belirli alanlarda uzmanlaşmış özel hukuk tüzel kişilerinin, bilirkişilik faaliyetinde bulunabilmelerini sağlamakla kalmamıştır. Aynı zamanda münhasıran bilirkişilik faaliyetinde bulunmak üzere özel hukuk tüzel kişilerinin kurulmalarına da imkân tanımıştır.

---

¹² Toraman, s. 415.

¹³ Fatih Zora, “Anglo Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Medeni Usul Hukukunda Bilirkişilik”, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2021, s. 5.

II. BİLİRKİŞİLİK FAALİYETİNDE BULUNACAK TİCARET ŞİRKETİNİN TÜRÜ, FAALİYET KONUSU VE TİCARET UNVANI

A. GENEL OLARAK

Bilirkişilik faaliyeti icra edebilecek ticaret şirketinin türünün ne olacağı özellikle önem taşımaktadır. Bilirkişilik faaliyetini icra edecek tüzel kişilik, bir şirket olacaksa, bu şirketin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) md. 125/1 uyarınca tüzel kişilikleri bulunan ve TTK md. 124/1 hükmünde sayılan ticaret şirketlerinden olması gerekecektir¹⁴. Zira TTK md. 124, “Ticaret şirketleri; kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir” diyerek konuyu somut hale getirmiştir.

Bu noktada çözülmesi gereken ilk mesele bu şirketlerden hangisinin bilirkişilik faaliyeti icra edilmesi bakımından daha uygun olacağı ve söz konusu şirketin, işletme konusunun münhasıran bilirkişilik faaliyeti icrası ile sınırlı olup olmayacağı hususlarıdır. İkinci aşamada bu şirketin faaliyet konusunun ve ticaret unvanının ne olacağı sorunu karşımıza çıkmaktadır. Öncelikle mevcut hukuki yapıda bilirkişilik faaliyetinde bulunan ticaret şirketinin, türü ne olursa olsun, tacir olacağını belirtmek gerekir. Zira ticaret şirketleri TTK md. 16 uyarınca tacirdir¹⁵. Farklı tezahür şekilleri olsa da temel amaçları kâr elde

¹⁴ Türk hukukunda şirket türlerinin belirlenmesinde sınırlı sayıda (numerus clausus) olma ilkesi benimsenmiş olup, şirket kuruluşlarında, kurucuların ihtiyaç durumuna göre bu şirket tipleri arasında kendilerine en uygun olanı seçmeleri gerekmektedir; bkz. Rıza Ayhan/ Hayrettin Çağlar/ Mehmet Özdamar, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara, 2019, s. 40; Mehmet Bahtiyar, Ortaklıklar Hukuku, 13. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2019, s. 50; Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014, s. 87, n. 120b; Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa, 2013, s. 51; Oruç Hami Şener, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 5. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 108; Şaban Kayıhan, Şirketler Hukuku, 5. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2021a, s. 83.

¹⁵ Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı/ Alper Özboyacı, Ticari İşletme Hukuku, 8. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, 2022, s. 144; Oruç Hami Şener, Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2020, s. 162; Sabih Arkan, Ticari İşletme Hukuku, 24. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2018, s. 132. Kollektif (TTK md. 211) ve adi komandit şirketlerden (TTK md. 304) farklı olarak anonim (TTK md. 331), limited (TTK md. 573/3), sermayesi paylara bölünmüş komandit şirketler (TTK md. 565/2, TTK md. 331) ve kooperatiflerin ticari işletme işletmek gibi bir zorunlulukları bulunmadığı, buna karşılık TTK md. 16/1 uyarınca sırf ticaret şirketi olmaları nedeniyle ticaret şirketlerinin tacir sayıldığı yönünde bkz. Rıza Ayhan/ Hayrettin Çağlar/ Mehmet Özdamar, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 15. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022, s. 233; Şaban Kayıhan, Ticari İşletme Hukuku, 7. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2021b, s. 136. Kollektif ve adi komandit şirketlerde tacir sıfatının kısmen ticari işletmeden, kısmen de kanuna uygun olarak hazırlanmış şirket sözleşmesinin sicile tescilinden kaynaklandığı; diğer şirketlerin ise ticari nitelik arz etmeyen işletmeleri konu etmek suretiyle de kurulabildiği, bu nedenle tacir sıfatlarının tüzel kişilik olarak doğmalarına bağlı olduğu yönünde bkz. Hayri Domaniç, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt: 1, Temel Yayınları, İstanbul, 1988, s. 118-119.

etmek olan ve bu amaçla teşekkül eden ticaret şirketlerinin, bilirkişilik faaliyeti icra etmesi durumunda, bu faaliyetin bilirkişilik kurumunun kamu hizmeti karakteri ile ne şekilde örtüşeceği ciddi bir sorun olarak karşımızda durmaktadır¹⁶. Ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icrası konusunda getirilen en önemli eleştiri ise bilirkişilik faaliyetinin ticari iş haline geleceği şeklindedir¹⁷. Dolayısıyla meselenin ticari işletme, tacir ve ticari iş kavramları bağlamında irdelenmesi gerekmektedir. Böyle bir irdeme ise bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketinin türünün ne olacağı ya da ne olması gerektiği sorusuna cevap alınmadan yapılamayacaktır. Bilirkişilik şirketinin ortaklık yapısının ne şekilde teşekkül edeceği ise ayrıca önem taşımaktadır. Zira bu yapının bilirkişinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı ile doğrudan ilgisi bulunmaktadır.

Biz yukarıdaki soru ve sorunlara cevap bulabilmek amacıyla bilirkişilik faaliyetinde bulunacak ticaret şirketlerinde esas alınacak örgütlenme konusunda; “Bilirkişilik Kuruluşu” adı ile anonim şirket türünde örgütlenme, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu md. 45/4 hükmünün örnek alınması ve son olarak da karşılaştırmalı hukukta meslektaş ortaklığı olarak ifade edilen “Sınırlı Sorumlu Bilirkişilik Şirketi” adı ile yeni bir şirket türü ile örgütlenme olmak üzere, üç öneride bulunacağız.

B. ANONİM ŞİRKET ÇATISI ALTINDA BİLİRKİŞİLİK KURULUŞU ŞEKLİNDE ÖRGÜTLENME ÖNERİSİ

Kanaatimizce ülkemizdeki mevcut düzenlemelerden yola çıkarak, bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketleri için birtakım esaslar belirlemek mümkündür. Bu noktada bağımsız denetim kuruluşları bakımından Bağımsız Denetim Yönetmeliği'nde¹⁸ yer alan düzenlemeler ile gayrimenkul değerlendirme kuruluşlarına ilişkin Sermaye Piyasasında Faaliyette Bulunacak Gayrimenkul Değerleme Kuruluşları Hakkında Tebliği¹⁹ hükümlerinde yer alan düzenlemeler örnek teşkil edebilecektir. Kuşkusuz bu düzenlemeler niteliği gereği kendilerinden yapısal farklılıkları barındıran bilirkişilik faaliyeti ile kıyas yoluyla sonuca ulaşılabilecek faaliyetler değildir. Zira bilirkişilik faaliyeti bir mesleki faaliyet değildir²⁰. Bununla birlikte bilirkişilerin tüzel kişilik bünyesinde örgütlenmesine imkân tanıyan düzenlemeler bilirkişilik faaliyetinin mesleki olmama niteliğine halel getirmiştir. Gerçekten de Bilirkişilik Kanunu md. 6/2-1 bendi, “tüzel kişilik bünyesinde bilirkişi olarak çalışacak kişiler”; Bilirkişilik Yönetmeliği md. 38/2 ise özel hukuk tüzel kişileri bünyesinde “sicile kayıtlı gerçek kişilerin istihdam edilmesi” ifadelerini

¹⁶ Tanrıver, bu ikisinin bir arada düşünülemeyeceği kanısındadır; bkz. Tanrıver, s. 51.

¹⁷ Atalay, s. 1932.

¹⁸ 26.12.2012 Tarih ve 28509 sayılı Resmî Gazete

¹⁹ 31.08.2019 Tarih ve 30874 sayılı Resmî Gazete

²⁰ Toraman, s. 415.

kullanmıştır. Tüm bu ifadeler bilirkişilik görevinin, bir meslek olarak telakki edilmesinin arzu edildiğini göstermektedir. Bu nedenle mezkûr düzenlemeler kıyas yoluyla olmasa da tüzel kişilik şeklinde örgütlenecek bilirkişilik faaliyetinin hangi yöntemi izlemesi gerektiği noktasında yol gösterici olabilecektir.

Bağımsız Denetim Yönetmeliği md. 4/1-ç bendi bağımsız denetim kuruluşunu “Kurumca (Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu) bağımsız denetim yapmakla yetkilendirilen ortakları yeminli mali müşavirlik ya da serbest muhasebeci mali müşavirlik ruhsatını almış meslek mensuplarından oluşan sermaye şirketleri” şeklinde tanımlamıştır²¹. Aynı Yönetmeliğin 13. maddesi de bağımsız denetim kuruluşlarının sahip olması gereken nitelikleri sayma suretiyle belirtmiştir. Bu nitelikler arasında sermaye şirketi olma (md. 13/1-a), paylarının nama yazılı olması (md. 13/1-b), faaliyet konusunun ilgili alana münhasır olması (md. 13/1-c), ticaret unvanında münhasır olduğu alanın bulunması (md. 13/1-ç) ve faaliyetlerini etkin bir şekilde yürütebilmesini teminen Kurum tarafından uygun görülecek düzeyde organizasyon, mekân, teknik donanım, belge ve kayıt düzenine sahip olması (md. 13/1-k) şartlarının bilirkişilik faaliyeti icra edecek şirketler açısından da geçerli olabileceği kanaatindeyiz. Yine aynı maddede bağımsız denetim kuruluşlarının sermaye ve ortaklık yapılarına ilişkin olarak da “sermayesinin ve oy haklarının yarısından fazlasının denetçilerine ait olması ve ortaklarının tamamının meslek mensubu olması” şeklinde bir şart daha öngörülmüştür (md. 13/1-e). Bağımsız denetim kuruluşları için aranan bu şartın bilirkişilik şirketleri açısından “sermayenin ve oy hakkının tamamının bilirkişilik siciline kayıtlı bilirkişilere ait olması” şeklinde uygulanması bilirkişinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı açısından daha doğru olabilecektir. Bağımsız denetim kuruluşları için aranan bir diğer şart ise denetçilerin en azından bir rapor dönemi için ve tam zamanlı olarak istihdam edilmesi gerekliliğidir (md. 13/1-g).

Gayrimenkul değerlendirme kuruluşlarına gelince; ilgili Tebliğ md. 4 hükmüne göre bu kuruluşların anonim şirket şeklinde kurulması (md. 4/1-a), ticaret unvanında faaliyet konusunun açıkça yer alması (md. 4/1-b), paylarının nama yazılı olması (md. 4/1-c) ve faaliyetini sürdürebilmek için gerekli fiziki, teknik, idari ve finansal yapıya haiz olması (md. 4/1-f) şartları aranmaktadır. Ayrıca bu kuruluşların Tebliğ md. 4/1-d bendi uyarınca “ödenmiş sermayesini temsil eden payların ve oy haklarının asgari % 51’inin, en az 2 sorumlu değerlendirme uzmanına ait olması” ve tebliğ md. 4/1-e uyarınca da “değerleme kadrosunun en az 2’si sorumlu değerlendirme uzmanı olmak üzere asgari 10 adet tam zamanlı olarak

²¹ Bağımsız denetim kuruluşları hakkında bkz. Aytaç Köksal, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Sermaye Piyasası Mevzuatı Bankacılık Mevzuatı Açısından ve Karşılaştırmalı Olarak Bağımsız Denetim Sözleşmesi, Beta Yayınları, İstanbul, 2009, s. 169-185.

istihdam edilen gayrimenkul değerlendirme uzmanından oluşması” gerekmektedir.

Görüldüğü üzere bağımsız denetim kuruluşları ve gayrimenkul değerlendirme kuruluşlarının kurulabilmeleri için aranan şartlar büyük oranda özdeştir. Kanaatimizce bu şartların bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketleri için de öngörülmesi mümkündür. Biz bu konuda bilirkişilik faaliyetinde bulunmak üzere kurulacak ticaret şirketinin “Bilirkişilik Kuruluşu” olarak ifade edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz²². Bilirkişilik faaliyeti, Bilirkişilik Kanununda belirtilen şartları taşıyan, bilirkişilik bölge kurulları tarafından uygun bulunmak kaydı ile bilirkişilik siciline kayıtlı kişiler tarafından yürütülebilmesi nedeniyle izne tabi faaliyet olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla idarenin bir kamu hizmetinin görülmesi konusunda özel hukuk kişilerine yetki vermesi söz konusu olduğundan, amaca uygunluk açısından “kuruluş” ifadesinin kullanılması gerektiği düşüncesindeyiz²³. Yapılacak düzenlemede ayrıca söz konusu şirketin ticaret unvanında bilirkişilik ifadesinin yer alması, paylarının nama yazılı olması da öngörülmelidir.

Acaba anonim şirket türü ile örgütlenip “Bilirkişilik Kuruluşu” adıyla anılacak olan bu şirkette; bilirkişinin bağımsızlığı ve tarafsızlığının tesis edilebilmesi adına, sadece eşit oranda pay sahibi bulunan bilirkişilerin faaliyette bulunabileceğinin öngörülmesi mümkün olabilir mi? Yukarıda emsal gösterdiğimiz düzenlemeler böyle bir husus içermemektedir. Ayrıca bağımsızlık ve tarafsızlığın oy oranı ile sağlanması mümkün olmayabilir (Bu hususta imtiyazlı paylar ile ilgili bkz. TTK md. 478).

Son olarak bilirkişilik kuruluşuna ilişkin düzenleme önerimiz ise şöyledir:

“Bilirkişilik Kuruluşu”

“Bilirkişilik Kanunu’na göre bilirkişilik faaliyetinde bulunmak üzere yetkilendirilmiş, bünyesinde münhasıran bilirkişilerin çalıştığı ve faaliyet gösteren bilirkişilerin tamamının paya sahip olduğu, ticaret unvanında bilirkişilik ifadesinin yer aldığı anonim şirket kurulabilir. Bu amaçla kurulan şirket, bilirkişilik dışında faaliyette bulunamaz.”

²² Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre kuruluş “Topluma hizmet, üretim, tüketim vb. amaç ve görevlerle kurulan her şey, tesis” anlamına gelir; bkz. <https://sozluk.gov.tr/> (s.e.t. 14.10.2022). Görüldüğü gibi kuruluş kelimesinin toplumsal bir fonksiyonu bulunmaktadır. Bu yönüyle kuruluş, iktisadi veya iktisadi olmayan amaçlar için teşekkül edebilir.

²³ Bağımsız denetim kuruluşları açısından meseleyi ele alan Köksal, bu kuruluşların idarenin bir izni ve ruhsatı ile faaliyette bulunmaları nedeniyle 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu (TBK) md. 115/3 ve md. 116/3 kapsamında değerlendirilmesi gerektiğini savunmuştur. Benzer bir durum bilirkişilik faaliyetinden bulunacak şirketler için de söz konusu olabilecektir; bkz. Köksal, s. 169-170.

**C. 3568 SAYILI SERBEST MUHASEBECİ
MALİ MÜŞAVİRLİK VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLİK
KANUNU HÜKÜMLERİNDEN YARARLANILARAK
TİCARET ŞİRKETİ ŞEKLİNDE ÖRGÜTLENME ÖNERİSİ**

Bilirkişilik faaliyetinde bulunacak ticaret şirketlerinin örgütlenmesi konusunda, pozitif hukukumuzda yararlanılabilecek bir diğer düzenleme de 3568 sayılı Serbest Muhasebeci ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu md. 45/4 hükmü ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik md. 30 hükmüdür. 3568 sayılı kanunun 45/4 hükmü şöyledir:

“Birden çok meslek mensubu çalışmalarını; serbest muhasebeci mali müşavirlik veya yeminli mali müşavirlik ortaklık bürosu veya şirket şeklinde birleştirebilirler. Bu bürolarda yapılan faaliyetler ticari faaliyet sayılmaz. Şirket şeklinde çalışılması halinde, yapılan işlerden doğacak cezai sorumluluk işi yapan meslek mensubuna aittir.”

Yönetmelik md. 30 hükmü ise 3568 sayılı kanun md. 45/4 hükmünün uygulanma esasları ile ilgilidir. Bu madde; ortaklık büroları ve şirketlerin ancak meslek mensupları tarafından kurulabileceği, ortaklık büroları ve şirketlerin münhasıran faaliyet konuları ile iştigal edebileceği, mesleki faaliyetlerin icrasında sadece ortaklar tarafından temsil edilebileceği, ticaret unvanında meslek unvanlarının açık olarak kullanılması gereği gibi şartlar ihtiva etmektedir.

Görüldüğü gibi 3568 sayılı kanun md. 45/4 ile bu kapsamda çıkartılan çalışma esaslarına ilişkin yönetmelik md. 30 hükmü bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketleri için yapılacak düzenlemelere örnek teşkil edebilecek niteliktedir. Ancak Bilirkişilik Kanunu'na göre ortaklık bürosu kurulması mümkün olmayıp, sadece ticaret şirketi kurulması imkân dahilindedir.

Bu düzenleme örnek alınmak suretiyle önerdiğimiz düzenleme ise şu şekildedir:

“Bilirkişilik Şirketi”

“Aynı bilirkişilik siciline kayıtlı birden çok bilirkişi, çalışmalarını bilirkişilik şirketi şeklinde birleştirebilir. Bu şirketlerin bilirkişilik faaliyetine ilişkin işleri ticari iş sayılmaz. Bu şirketlerde yapılacak işlerden cezai sorumluluk işi yapan bilirkişiye aittir. Bu şirketlerin mesleki sorumluluk sigortası yaptırımları zorunludur.

Bilirkişilik faaliyetinde bulunmak amacıyla kurulmuş bilirkişilik şirketleri faaliyet konusu dışında başka bir işle uğraşamaz. Bu şirketlerin ticaret unvanında mesleki faaliyetin belirtilmesi zorunludur.

Şirket, bilirkişilik faaliyetinin icrasına ilişkin işlerde ancak ortak veya ortaklar tarafından temsil edilebilir.”

D. ALMAN HUKUKUNDA UYGULANAN SINIRLI SORUMLU MESLEKTAŞ ORTAKLIĞI ŞEKLİNDE ÖRGÜTLENME ÖNERİSİ

Bilirkişilik faaliyetinin icra edilmesi bakımından uygulanabilecek bir diğer yöntem ise hali hazırda Türk hukukunda mevcut olmayan, ancak karşılaştırmalı hukukta yaygın olarak uygulanan, aynı meslekle iştigal edenlerin ortaklığını temeline alan şirket tiplerine dayalı bir örgütlenme modelinin benimsenmesidir. Karşılaştırmalı hukukta meslektaş ortaklığına dayalı şirket türleri ilk olarak “limited liability partnership-LLP” adı ile ABD hukukunda ortaya çıkmış ve hemen akabinde LLP ile birebir aynı olmasa da Almanya tarafından 1995 yılında “Partnerschaftsgesellschaftsgesetz-PartGG” adı ile benimsenmiş ve uygulamaya konulmuştur²⁴.

Alman hukukunda söz konusu düzenleme 25.07.1994 tarihli Gesetz über Partnerschaftsgesellschaften Angehöriger Freier Berufe (Partnerschaftsgesellschaftsgesetz-PartGG) adı ile kanunlaşmış ve 1995 yılında yürürlüğe girmiştir²⁵. Kanunun birinci maddesinin birinci fıkrasına göre meslektaş ortaklığı; yalnızca gerçek kişilerin ortak olabildiği, ticari bir faaliyeti bulunmayan ve serbest meslek mensuplarının mesleklerini icra etmek üzere bir araya geldikleri bir şirket niteliğindedir. Bu şirket bir ticari işletme işletmediği gibi kendisi de bir ticari işletme değildir²⁶. PartGG 2/2 hükmü serbest meslek ile neyin kastedildiğini “genel olarak spesifik mesleki nitelikler veya yaratıcı nitelikteki yeteneklerin; kamunun ve müşterilerin yararına olacak şekilde, kişisel, özerk ve profesyonel olarak bağımsız bir şekilde sunulması” şeklinde açıkladıktan sonra, PartGG anlamında serbest meslek olarak kabul edilebilecek faaliyetlerin neler olduğu belirtilmiştir. Bu faaliyetler arasında ülkemiz için önem taşıyanlarını hekimlerin, diş hekimlerinin, veterinerlerin, fizyoterapistlerin, masörlerin, psikologların, avukatların, marka ve patent vekillerinin, denetçilerin, yeminli muhasebeci ve denetçilerin, mühendis ve mimarların, profesyonel bilirkişilerin faaliyetleri olarak burada zikredebiliriz. Şirketin ticaret unvanı ise ortaklardan en az birinin adını içermek şartı ile “ve ortak” veya “ortaklık” ekini ve ortaklıkta temsil edilen tüm mesleklerin mesleki unvanlarını içermelidir (PartGG § 2/1).

Önemle belirtelim ki söz konusu ortaklığın iki görünüm biçimi bulunmakta olup meslektaş ortaklığı olarak adlandırılan ilk şekilde PartGG § 8/1 uyarınca ortaklar, şirket borçlarından dolayı müşterek ve müteselsil şekilde sorumlu durumdadır. Meslektaş ortaklığı yapılanması

²⁴ Adı geçen kanunla ilgili olarak ayrıntılı bilgi için bkz. Hasan Pulaşlı, Alman Hukukunda Serbest Meslek Mensuplarına İlişkin Özel Tip “Meslektaş Ortaklıkları”, C: 19, 2017, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan Özel Sayısı, s. 1835-1847.

²⁵ <https://www.gesetze-im-internet.de/partgg/BJNR174410994.html> (s.e.t. 14.10.2022).

²⁶ Pulaşlı, s. 1839.

tüzel kişiliği bulunmayan adi ortaklık yapılanmasına dayalı olmakla beraber, sınırlı bir hak ehliyetlerinin bulunduğu da kabul edilmektedir²⁷. Bu konuda öngörülen ikinci görünüm biçimi ise, yine bir şahıs şirketi şeklinde olmakla beraber hak ve fiil ehliyetine de sahip olan sınırlı sorumlu meslektaş ortaklığı olarak ifade edilmektedir²⁸. Bu yapılanmada PartGG § 8/2 uyarınca; gerçekleştirilen faaliyet ortaklardan sadece birinin mesleki sorumluluk alanına ilişkinse, diğer ortaklar ancak o ortağın sorumlu olduğu işe yönelik gerçekleştirdikleri katkı oranında istisnai olarak sorumlu olacaklardır. Asli sorumluluk, işi bizzat gerçekleştirene ait olacaktır. Keza PartGG § 8/3 uyarınca, şirket sorumluluk sigortası yaptırmakla yükümlü kılınmış ve şirketin, hatalı mesleki uygulamalar nedeniyle sadece şirket malvarlığı ile sorumlu olacağı öngörülmüştür. Kısacası hatalı mesleki uygulamalardan münhasıran o faaliyeti gerçekleştiren meslektaş ortak sorumlu olacak; buna karşılık mesleki faaliyetin dışında kalan haksız fiil, kira ilişkisi, hizmet ilişkisi gibi konularda ise ortaklar sınırsız ve müteselsil sorumlu kalmaya devam edecektir²⁹.

Kanaatimizce Alman hukukundaki bu düzenlemelerden özellikle de sınırlı sorumlu meslektaş ortaklığı şeklindeki yapılanma, inceleme konumuz olan bilirkişilik başta olmak üzere benzeri tüm mesleki, uzmanlık faaliyetleri ve sanatsal faaliyetlerin şirket şeklinde örgütlenebilmesi için Türk hukukunda da benimsenmelidir. Dikkat edilirse Alman hukukundaki söz konusu düzenlemeler (tüzel kişilik haricinde) Türk hukukunda kollektif şirket ve adi komandit şirket türlerine bazı yönlerden benzemektedir. Bu nedenle kanun değişikliği ile TTK'nın kollektif şirket ve adi komandit şirketle ilgili hükümlerine ek bir madde getirilerek söz konusu meslektaş ortaklığının Türk hukukuna kazandırılabilceğini düşünmekteyiz. Gerekli kanun değişikliği ile böyle bir yapının Türk hukukuna kazandırılması halinde, bilirkişilik faaliyeti icra edecek olan şirketler "sınırlı sorumlu bilirkişilik kollektif şirketi" veya "bilirkişilik adi komandit şirketi" adı ile söz konusu faaliyetlerini gerçekleştirebileceklerdir. Bu faaliyetlerin ticari iş ve ticari işletme işletilmesi faaliyeti olarak kabul edilmemesi nedeniyle, bilirkişiliğin ticarileşeceği şeklindeki eleştirilerin de önüne geçilmiş olabilecektir. Ayrıca bu sayede günümüzde sayıları giderek azalan şahıs şirketi türlerinin de uygulama alanının genişletilmesi sağlanmış olacaktır.

Bu önerimiz; şirketin unvanında sınırlı sorumluluğun belirtilmesinin gerekmesine karşın, aynı zamanda kollektif şirket türüne sahip olması nedeniyle şirketler hukuku ile bağdaşmayacağı şeklinde eleştirilebilir. Zira kollektif şirketi tanımlayan TTK md. 211 hükmü, *"Kollektif şirket ticari bir işletmeyi bir ticaret unvanı altında işletmek amacıyla, gerçek kişiler arasında kurulan ve ortaklarından hiçbirinin sorumluluğu şirket*

---

²⁷ Pulaşlı, s. 1839.

²⁸ Pulaşlı, s. 1843.

²⁹ Pulaşlı, s. 1847.

alacaklılarına karşı sınırlanmamış olan şirkettir” ifadeleri ile ticari işletme işletilmesi ve sınırsız sorumluluk olgularını kollektif şirketin temel nitelikleri arasında belirtmiştir³⁰. Bununla birlikte İsviçre Borçlar Kanunu md. 553 hükmü uyarınca, bu ülkede kollektif şirketin ticari olmayan amaçlarla da kurulabildiği görülmektedir³¹. Ayrıca mesleki, uzmanlık faaliyetlerine ilişkin özel bir şirket türünün ihdas edilmesine olan ihtiyaca, 6102 sayılı TTK genel gerekçesi 32. numaralı paragrafında da özellikle değinildiğini belirtmek gerekir. Gerçekten de genel gerekçede dünyada serbest meslek mensuplarının ortak olacağı sınırlı sorumlu bir şahıs şirketi türüne olan ihtiyacın, karşılaştırmalı hukukta bu ihtiyacı gideren şirket tiplerinin ortaya çıkmasına sebep olduğu, ancak sınırlı sayı ilkesine aykırılık teşkil edeceği için, bu yeni şirket türlerine TTK tasarısında yer verilmediği belirtilmiş; bu yeni türlerin ABD hukukundaki “limited liability partnership-LLP” ile Alman hukukundaki “Partnerschaftsgesellschaftsgesetz-PartGG” olduğu özellikle belirtilmiştir. Tasarıda Alman hukukundaki Partnerschaftsgesellschaftsgesetz-PartGG ile ilgili olarak, “iç ilişkide kollektif şirkete benzeyen, meslekî katkının şart olduğu ve sorumluluğun, mesleğin kanunî düzenlemesinin gerekli görmesi istisnası dışında, sınırlanamadığı bir tür” ifadelerine yer verilmiştir.

Konuyla ilgili düzenleme önerilerimiz TTK’nın kollektif şirket ve komandit şirket ile ilgili hükümlerine ek madde konulması şeklinde olup, kanun değişikliğini gerekli kılmaktadır. Zira bu şirketlerin kanuni özelliklerine aykırılık teşkil edeceğinden, söz konusu düzenlemelerin yönetmelik ile gerçekleştirilmesi kanaatimizce mümkün olmayacaktır.

Düzenleme önerilerimiz şöyledir:

“Sınırlı Sorumlu Mesleki Faaliyet Kollektif Şirketi”

“Avukat, doktor, diş hekimi, veteriner, diyetisyen, fizyoterapist, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavir, bilirkişilik listesine kayıtlı bilirkişi gibi mesleki ve uzmanlık faaliyetleri ile sanatsal faaliyetlerde bulunan gerçek kişiler mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetlerini birlikte yürütmek amacıyla kollektif şirket kurabilirler.

Bu amaçla kurulan şirketlerin ticari işletme işletmesi gerekmediği gibi mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetleri de ticari iş niteliğinde değildir.

³⁰ Oğuz İmregün, Kollektif Komandit ve Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, İstanbul, 1989, s. 3-7. Kollektif şirkette sınırsız sorumluluk, ortaklar ile şirket tüzel kişiliği arasındaki sıkı bağılıktan kaynaklanır. Bu sıkı bağıllık bir diğer ifadeyle “kader birliği” nedeniyle kollektif şirketlerde sınırsız sorumluluk sadece şirketin temelini teşkil etmekle kalmaz; aynı zamanda iktisadi ve hukuki sebebini de oluşturur; bkz. Güzin (Oğuz) Üçışık, Türk Hukukunda Kollektif Ortaklıkta Ortakların Sorumluluğu, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1985, s. 35-36.

³¹ Halil Arslanlı, Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960, s. 122, dn. 90.

Bu şirketlerin mesleki sorumluluk sigortası yaptırımları zorunludur.

Bu şirketlerde mesleki faaliyetin icrasından münhasıran faaliyeti icra eden meslektaş sorumlu olacak, diğer hallerde kollektif şirkete ilişkin hükümler tatbik edilecektir.

Şirketin ticaret unvanında mesleki faaliyetin ve sınırlı sorumluluk halinin belirtilmesi zorunludur.

Ortaklardan birinin mesleki faaliyetin icrası için gerekli şartları yitirmesi durumunda, ortaklık sıfatı kendiliğinden sona erer.”

Yukarıdaki önerdiğimiz düzenleme TTK'nın kollektif şirketlerle ilgili hükümleri arasında, md. 216 hükmünden sonra gelmek üzere md. 216a numarası ile kanunlaştırılmak suretiyle uygulamaya kazandırılabilir. Bu sayede sadece bilirkişilik faaliyetlerinin değil, önerdiğimiz metinde yer alan tüm mesleki ve uzmanlık faaliyetleri ile sanatsal faaliyetlerinin kollektif şirket türünde örgütlenmesine imkân tanınmış olacaktır.

Komandit şirketlerle ilgili düzenleme önerimize gelince; bu konuda komanditer ortağın sorumluluğunun genişlediği durumlar arasına ek bir fıkra konulmak suretiyle bir düzenleme yapılabilir (bkz. TTK md. 320-321). Bununla birlikte biz komandit şirket türü bakımından da TTK md. 307 hükmünden sonra md. 307a hükmü ihdas edilmesi suretiyle aşağıdaki şekilde bir düzenleme önermekteyiz:

“Mesleki Faaliyet Komandit Şirketi”

“Avukat, doktor, diş hekimi, veteriner, diyetisyen, fizyoterapist, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavir, bilirkişilik listesine kayıtlı bilirkişi gibi mesleki ve uzmanlık faaliyetleri ile sanatsal faaliyetlerde bulunan gerçek kişiler mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetlerini birlikte yürütmek amacıyla komandit şirket kurabilirler.

Bu amaçla kurulan şirketlerin ticari işletme işletmesi gerekmediği gibi mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetleri de ticari iş niteliğinde değildir.

Bu şirketlerin mesleki sorumluluk sigortası yaptırımları zorunludur.

Bu şirketlerde mesleki faaliyetin icrasından münhasıran faaliyeti icra eden meslektaş sorumlu olacak, diğer hallerde komandit şirkete ilişkin hükümler tatbik edilecektir.

Şirketin ticaret unvanında mesleki faaliyetin belirtilmesi zorunludur.

Ortaklardan birinin mesleki faaliyetin icrası için gerekli şartları yitirmesi durumunda, ortaklık sıfatı kendiliğinden sona erer.”

III. TİCARET ŞİRKETLERİNİN BİLİRKİŞİLİK FAALİYETİ İCRASI HALİNDE TİCARET HUKUKU BAKIMINDAN ÖNEM TAŞIYAN DİĞER HUSUSLAR

Ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icra etmesi halinde ticaret hukuku açısından önem arz eden ve çözülmesi gereken bir diğer önemli sorun da bu şirketlerde merkez-şube ilişkisinin ne şekilde gerçekleşeceği ile ilgilidir³². Bilirkişilik faaliyeti gerçekleştirecek ticaret şirketlerinin yetki çevreleri Bilirkişilik Daire Başkanlığı tarafından belirlenecektir (Bilirkişilik Kanunu md. 6/2-i). Konuyla ilgili henüz bir düzenleme bulunmamakla beraber Bilirkişilik Kanunu md. 8/1-e, özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarına izin vermek konusunda görevi, bilirkişilik bölge kurullarına vermiştir. Şu durumda çeşitli alternatifler üzerinden değerlendirmede bulunmak gerekmektedir. İlk olarak ticaret şirketlerinin yetki çevresi, belli bir bölge kurulunun yetki çevresi ile sınırlandırılabilir. Bir ticaret şirketinin, belirli bir bölge kurulu bilirkişi listesinde yer alması kaydıyla, ülke genelinde bilirkişilik faaliyetinde bulunması da mümkündür. Böyle bir durumda ticaret şirketinin, tek bir merkezden ve şube açmadan bilirkişilik faaliyeti gerçekleştirmesi söz konusu olabilecektir. Bu konuda karşımıza çıkabilecek bir diğer ihtimal ise şirketin merkezin bulunduğu bölge kurulu bilirkişi listesi dışında, diğer bölge kurullarının listesinde ancak şube açmak kaydıyla faaliyette bulunma şartının öngörülmesidir. Ancak önemle belirtelim ki; gerçek kişilerin, münhasıran kayıtlı olduğu bilirkişilik bölge kurulu yetki çevresi içerisinde faaliyet göstermesi zorunluluğu karşısında, bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketleri açısından farklı bir düzenleme yapılması eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edebilecektir. Bu nedenle kanaatimizce bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketlerinin tek bir bilirkişi bölge kurulunda faaliyet göstermesi ve şube açmalarına müsaade edilmemesi gerekir.

Bilirkişinin tarafsızlığı ve bağımsızlığı açısından sorun teşkil edebilecek bir diğer husus da bilirkişilik faaliyetinde bulunacak ticaret şirketinde, yönetim ve temsil yetkilerinin, şirkette pay sahibi olmayan kişiler eliyle gerçekleştirilebilme ihtimalidir. Gerçekten de bilirkişilik faaliyetinden bulunacak olan ticaret şirketinin, anonim şirket türünde kurulması durumunda böyle bir durum mümkündür (bkz. TTK md. 367; 370/II)³³. Bu konuda Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik md. 30/II/d bendinde yer alan şirketin mesleki faaliyetlerde münhasıran ortaklar tarafından temsil edileceğine ilişkin hükmünün, bilirkişilik

³² Genel olarak merkez-şube ilişkileri hususunda bkz. Bilgili/ Demirkapı/ Özboyacı, s. 40-49; Ayhan/ Çağlar/ Özdamar, s. 125-133; Arkan, s. 34-41; Şener, 2020, s. 10-18; Kayıhan, 2021b, s. 61-66.

³³ Şener, s. 371-382; Bahtiyar, s. 230-234; Çamoğlu (Poroy/ Tekinalp), s. 345-350; Beşir Fatih Doğan, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011, s. 223-241.

faaliyeti icra edecek ticaret şirketlerinin ortaklık yapısının, bilirkişilerden teşekkül etmesi şartıyla, örnek olarak kabul edilmesi mümkündür. Bu durumda üçüncü kişilere yönetim işlerinin bırakılması mümkün olabileceken; bu kişilerin ticari temsilci sıfatına sahip olmaları söz konusu olamayacaktır³⁴.

Bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketinin faaliyetlerinin TTK'nın haksız rekabete ilişkin md. 54-63 hükümleri ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun hükümleri açısından da değerlendirilmesi gerekmektedir³⁵. Hemen belirtmek gerekir ki Bilirkişilik Kanununun ticaret şirketlerine bilirkişilik faaliyetinde bulunma yetkisi tanınması ve ticaret şirketlerinin de kanuni hükümlere uygun şekilde bilirkişilik listesine kaydolup, bilirkişilik faaliyeti yürütmesi, başlı başına TTK'nın haksız rekabet hükümlerine ya da 4054 sayılı RKHK hükümlerine aykırılık bulunduğu anlamına gelmeyecektir³⁶. Buna karşılık bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret

---

³⁴ Köksal, s. 182.

³⁵ TTK'nın haksız rekabete ilişkin hükümleri ile 4054 sayılı RKHK hükümlerinin amaç, korunan menfaat ve kullanılan araçlar bakımından farklılık arz ettiğini; bununla beraber rekabete aykırı bazı eylemlerin aynı zamanda haksız rekabet teşkil edebileceğini de belirtmek gerekir; bkz. Ercüment Erdem, Rekabet Hukuku ve Haksız Rekabet İlişkisi, Rekabet Hukuku ile İlgili Makaleler, Beta Yayınları, İstanbul, 2007, s. 141-157. TTK ile RKHK hükümleri arasındaki bağlantılar hakkında bkz. İsmail Yılmaz Aslan, Rekabet Hukuku Teori- Uygulama- Mevzuat, 5. Baskı, Ekin Yayınları, Bursa, 2017, s. 31-47.

³⁶ Mevcut uygulamada bir bilirkişinin bakabileceği dosya sayısı aylık 30 adet ile sınırlandırılmıştır. Ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti gerçekleştirmesi durumunda ticaret şirketi bünyesinde hazırlanacak dosya sayısının bu sınır esas alınmak suretiyle belirlenmesi halinde, bu işin bilirkişilik faaliyeti icra eden ticaret şirketi için kârlı bir iş olabilmesi, şirket bünyesinde çok sayıda bilirkişinin görev alması, aylık dosya adedine ilişkin sınırın kaldırılması ve şirketin geniş bir bölgede faaliyet göstermesi ile mümkün olabilir. Böyle bir durum bilirkişiler ile şirket arasında istihdam ilişkisinin mevcudiyetini şart kılar. Bilirkişiler ile şirket arasında istihdam ilişkisinin varlığı ise bilirkişilik görevinin mesleki faaliyet olmaması gerekliliği ile bağdaşan bir durum değildir. Ancak her halükârda şirket tarafından gerçekleştirilen bu faaliyet, bilirkişilik listesine kayıtlı gerçek kişi bilirkişileri dezavantajlı bir duruma sokacaktır. Burada dezavantajlı durum ibaresini kullanmamızın nedeni, söz konusu durumun kanundan ve kanunun verdiği bir yetkinin kullanılmasından kaynaklanmasından ötürüdür. Zira bilirkişilik faaliyeti icra eden ticaret şirketleri, TTK anlamında haksız rekabet teşkil edecek hiçbir davranışta bulunmasa dahi, salt varlıkları, gerçek kişi bilirkişilerin aleyhine bir durum meydana getirecektir. Ancak bu fiili durum bizzat kanundan, kanun koyucunun takdirinden kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla bilirkişilik faaliyeti icra eden ticaret şirketlerinin mezkûr faaliyetlerinin TTK anlamında haksız rekabet teşkil ettiği ya da Rekabetin Korunması Hakkında Kanun bağlamında rekabet hukuku kurallarına aykırılık taşıdığı söylenemeyecektir. Görülüyor ki, kanun koyucu bilirkişilik görevinin bir tüzel kişilik örgütü bünyesinde gerçekleştirilmesini arzu etmekte ve gerçek kişi bilirkişilik faaliyetinin alanını giderek sınırlandırmak istemektedir. Zira tüzel kişilerin bilirkişilik faaliyeti icra etmesi halinde gelinecek nokta burasıdır. Elbette bu bir hukuk politikası meselesidir. Ancak hangi tür olursa olsun tüzel kişilerin bilirkişilik faaliyet icrasının yaygınlaşması ile, gerçek kişilerin münhasır olarak bilirkişilik faaliyeti icra etmesinin zorluk arz edeceği de

şirketlerinin bağlı ortaklıklar yoluyla kartelleşmesi ya da uyumlu eylemlerin varlığı gibi hallerde 4054 sayılı RKHK hükümleri uygulama alanı bulabilecektir. Yine belirli bir şirketin, TTK md. 54 vd. maddelerinde ifadesini bulan davranışlarının mevcudiyeti de haksız rekabete ilişkin hükümlere gidilmesine sebebiyet verebilecektir.

Son olarak bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketlerinde sorumluluk durumlarının da ortaya konulması gerekmektedir. Gerçekten de ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icra etmesi halinde Bilirkişilik Kanunu açısından çözülmesi gereken bir diğer soru ise, bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketinin ve şirket bünyesinde bilirkişi olarak çalışanların faaliyetlerinin bilirkişinin denetimi ve denetim sonucunda uygulanacak müeyyideler bakımından karşımıza çıkmaktadır. Bu anlamda bilirkişinin hukuki sorumluluğu ile ilgili olarak Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) md. 285 hükmünün uygulanması hususunda önemli problemler yaşanabileceği belirtilmektedir³⁷. Gerçekten ticaret şirketinin bilirkişilik faaliyeti icra etmesi durumunda, bilirkişilik faaliyeti nedeniyle ortaya çıkacak zararlardan kaynaklanan hukuki sorumluluğun tespiti konusunda farklı hukuki düzenlemeler karşımıza çıkabilecektir. HMK md. 285, bilirkişi tarafından kasten ya da ağır ihmâl ile düzenlenmiş gerçeğe aykırı raporun, hükme esas alınması durumunda, bundan zarar görenlerin devlete karşı tazminat davası açabileceğini, devletin de sorumlu olan bilirkişiye rücu edebileceğini hükme bağlamıştır. Bilirkişilik faaliyetinin bir ticaret şirketi tarafından gerçekleştirilmesi durumunda ticaret şirketi bünyesinde yer alan bir bilirkişinin düzenlediği gerçeğe aykırı raporun hükme esas alınması halinde, HMK md. 285 hükmü ne surette uygulanacaktır? Yine bilirkişinin bir ticaret şirketi olması durumunda hukuki sorumluluk neye göre tespit edilecektir? Bilirkişilik faaliyetini gerçekleştirecek ticaret şirketlerinin türünün ne olacağı konusunda henüz bir düzenleme bulunmamakla beraber, önerdiğimiz alternatiflerden yola çıkarak şu tespitlerde bulunmak mümkündür:

Bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketlerinin, anonim şirket şeklinde kurulmalarının öngörülmesi durumunda öncelikle TTK'nın anonim şirkete ilişkin sorumluluk hükümleri karşısında HMK md. 285 hükmünün yerini tespit etmek gerekecektir. Kanaatimizce gerçeğe aykırı ve hükme esas alınmış bilirkişi raporunun varlığı halinde devlet, raporu hazırlayan bilirkişiye değil bilirkişilik faaliyetini yürüten ticaret şirketine rücu etmelidir. Zira tüzel kişiliğin varlığı, bunu gerektirmektedir. Zararı tazmin eden ticaret şirketinin, ilgili bilirkişiye başvurması ise bilirkişi ile ticaret şirketi arasındaki ilişkiye göre değişebilecektir. Şirket ile bilirkişi arasında istihdam ilişkisi bulunmakta ise zararın tazmini hizmet

---

açaktır. Kuşkusuz bu tüzel kişilik bir ticaret şirketi olmak zorunda da değildir. Bilirkişilerin bir dernek bünyesinde örgütlenmek suretiyle faaliyetlerini yürütmesi de mümkündür.

³⁷ Tanrıver, s. 51.

ilişkinine göre; ortaklık ilişkisi bulunmakta ise TTK'nın anonim şirketlerde hukuki sorumluluğa ilişkin md. 549-561 hükümlerine göre gerçekleşecektir. Keza bilirkişilik faaliyeti icra edecek anonim şirketler için mesleki sorumluluk sigortası yaptırma zorunluluğu öngörülebilmesi de mümkündür.

Bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketlerinin Alman hukukundaki sınırlı sorumlu meslektaş ortaklığı türünde örgütlenmesi halinde ise, mesleki faaliyetin icrasından kaynaklanan zarardan her halükârda ilgili bilirkişinin hukuki sorumluluğu söz konusu olacak, ayrıca şirket, mesleki sorumluluk sigortası yaptırmakla yükümlü olacağı için şirket tüzel kişiliğinin ve diğer ortakların sorumluluğu kural olarak söz konusu olmayacaktır.

IV.TEKNIK VE UZMANLIK BİLGİLERİNİ KULLANARAK BİLİRKİŞİLİK FAALİYETİ İCRA EDEN TİCARET ŞİRKETLERİNİN DURUMU

Çalışmanın buraya kadar olan kısmında münhasıran bilirkişilik faaliyeti icra edecek ticaret şirketleri ile ilgili hususlara değinildi. Bununla birlikte bilirkişilik kurumunun temelinde bilirkişiliğin bir meslek olmadığı düşüncesinin yattığını da unutmamak gerekir. Bu düşünce sadece gerçek kişiler için değil, ticaret şirketleri için de geçerli olmalı ve ticaret şirketlerinin de münhasıran bilirkişilik faaliyeti yürütecek şirketler kurulması haricinde, aynı zamanda sahip olduğu teknik ve uzmanlık bilgilerini bilirkişilik faaliyetinde bulunmak suretiyle gerçekleştirebilmeleri gerekir. Nitekim Bilirkişilik Kanunu'nda da bilirkişilik faaliyeti icra edecek özel hukuk tüzel kişilerinin faaliyet konularının sınırlayıcı bir yaklaşımla düzenlenmediği görülmektedir. Bir başka ifadeyle Kanun, bilirkişilik yapacak özel hukuk tüzel kişilerinin münhasıran bilirkişilik faaliyeti icra etmesi gerektiğine ilişkin sınırlayıcı bir hükme yer vermemiştir. Bu nedenle ana faaliyet konusu gayrimenkul değerlendirme, bağımsız denetim, serbest muhasebeci ve mali müşavirlik, veri analizinde bulunma, araç değerlendirme, araç ekspertiz gibi işler olan şirketlerin durumunun da ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu şirketlerin sahip oldukları teknik ve uzmanlık bilgileri nedeniyle bilirkişilik siciline kaydolmaları mümkündür. Böyle bir durumda söz konusu şirketlerin işletme konularında ana faaliyet alanlarının yanında bilirkişilik faaliyetinin de yer alıp almayacağına tespiti önem taşımaktadır. Acaba bu şirketlerin işletme konuları ve ticaret unvanlarında ana faaliyet konularına ilaveten bilirkişilik faaliyetinin de belirtilmesi gerekli midir? Kanaatimizce bu şirketlerin, münhasıran bilirkişilik faaliyeti icra edecek şirketlerden ayrı tutulması gerekir. Gerçekten de mezkûr şirketlerin ana faaliyet konuları yerine göre ticari nitelik arz edebilecektir. Bu nedenle bağımsız denetim, gayrimenkul değerlendirme, araç ekspertiz gibi konularda faaliyet gösteren ticaret şirketlerinin ticaret unvanlarında bilirkişilik faaliyetine yer verilememesi gerektiği kanaatindeyiz.

SONUÇ

Ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti yürütmesi durumunda ticaret hukuku bakımından ortaya çıkabilecek sorunların ve bilirkişilik faaliyeti icra edecek şirketlerin hangi özelliklere sahip olması gerektiği konularının ele alındığı bu çalışmada, ulaştığımız sonuçlar ve önerilerimiz şu şekilde özetlenebilir:

Bilirkişiliğin münhasıran gerçek kişilerin yapabileceği bir faaliyet olduğu, özel hukuk tüzel kişilerinin bilirkişilik faaliyetinde bulunmalarının bilirkişinin tarafsızlığı, bağımsızlığı açısından ciddi sıkıntılara sebebiyet verebileceği gibi bilirkişiliği bir ticari iş haline getireceği şeklinde eleştiriler söz konusudur. Kanaatimizce özel hukuk tüzel kişilerine bilirkişilik faaliyetinde bulunma imkânı getirilmesi, bilirkişiliğin kurumsal bir hale gelmesi ve uyuşmazlıkların daha kısa sürede sonuçlanması gibi olumlu sonuçlar doğurabilecektir.

Bilirkişilik faaliyeti icra edecek şirketler konusunda çözüm bekleyen en önemli soru, böyle bir faaliyetin hangi şirket türü esas alınmak suretiyle gerçekleştirilmesi gerektiğidir. Biz bu konuda üç alternatif önermekle birlikte; Alman hukukunda yaygın bir uygulaması olan sınırlı sorumlu meslektaş ortaklığı tipinin, TTK'nın kollektif şirket ve komandit şirket hükümlerine ek bir madde konulmak suretiyle Türk hukukuna kazandırılması halinde, bilirkişilik şirketlerinden kaynaklanabilecek sorunların önemli oranda çözülebileceği kanaatindeyiz. Bununla birlikte bilirkişilik faaliyeti icra edecek şirketlerin türleri ile ilgili önerilerimiz şunlardır:

1-Birinci önerimiz bilirkişilik şirketlerinin bağımsız denetim kuruluşları ve gayrimenkul değerlendirme kuruluşlarının yapılarına benzer bir örgütlenme modelini “bilirkişilik kuruluşu” adı ile benimseyebileceği şeklindedir. Bu amaçla hazırladığımız düzenleme tasarısı şöyledir:

“Bilirkişilik Kuruluşu”

“Bilirkişilik Kanunu’na göre bilirkişilik faaliyetinde bulunmak üzere yetkilendirilmiş, bünyesinde münhasıran bilirkişilerin çalıştığı ve faaliyet gösteren bilirkişilerin tamamının paya sahip olduğu, ticaret unvanında bilirkişilik ifadesinin yer aldığı anonim şirket kurulabilir. Bu amaçla kurulan şirket, bilirkişilik dışında faaliyette bulunamaz.”

2-İkinci önerimiz bilirkişilik faaliyeti icra edecek şirketler hakkında, 3568 sayılı Serbest Muhasebeci ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu md. 45/4 hükmü ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavirlerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik md. 30 hükmüne benzer bir düzenleme yapılması şeklinde olup, hazırladığımız tasarı şu şekildedir:

“Bilirkişilik Şirketi”

“Aynı bilirkişilik siciline kayıtlı birden çok bilirkişi, çalışmalarını bilirkişilik şirketi şeklinde birleştirebilir. Bu şirketlerin bilirkişilik faaliyetine ilişkin işleri ticari iş sayılmaz. Bu şirketlerde yapılacak

işlerden cezai sorumluluk işi yapan bilirkişiye aittir. Bu şirketlerin mesleki sorumluluk sigortası yaptırımları zorunludur.

Bilirkişilik faaliyetinde bulunmak amacıyla kurulmuş bilirkişilik şirketleri faaliyet konusu dışında başka bir işle uğraşamaz. Bu şirketlerin ticaret unvanında mesleki faaliyetin belirtilmesi zorunludur.

Şirket, bilirkişilik faaliyetinin icrasına ilişkin işlerde ancak ortak veya ortaklar tarafından temsil edilebilir.”

3-Üçüncü önerimiz ise, Türk hukukuna mutlaka kazandırılması gerektiğini düşündüğümüz, Alman hukukunda uygulanan sınırlı sorumlu meslektaş ortaklığı adlı şahıs şirketinin TTK'nın kolektif ve komandit şirketlere ilişkin hükümlerine ek bir madde konulması suretiyle Türk hukukunda yeni bir şirket türü olarak öngörülmesi şeklindedir. Bu amaçla hazırladığımız ilk düzenleme tasarısı şöyledir:

“Sınırlı Sorumlu Mesleki Faaliyet Kolektif Şirketi”

“Avukat, doktor, diş hekimi, veteriner, diyetisyen, fizyoterapist, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavir, bilirkişilik listesine kayıtlı bilirkişi gibi mesleki ve uzmanlık faaliyetleri ile sanatsal faaliyetlerde bulunan gerçek kişiler mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetlerini birlikte yürütmek amacıyla kolektif şirket kurabilirler.

Bu amaçla kurulan şirketlerin ticari işletme işletmesi gerekmediği gibi mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetleri de ticari iş niteliğinde değildir.

Bu şirketlerin mesleki sorumluluk sigortası yaptırımları zorunludur.

Bu şirketlerde mesleki faaliyetin icrasından münhasıran faaliyeti icra eden meslektaş sorumlu olacak, diğer hallerde kolektif şirkete ilişkin hükümler tatbik edilecektir.

Şirketin ticaret unvanında mesleki faaliyetin ve sınırlı sorumluluk halinin belirtilmesi zorunludur.

Ortaklardan birinin mesleki faaliyetin icrası için gerekli şartları yitirmesi durumunda, ortaklık sıfatı kendiliğinden sona erer.”

Komandit şirketlerle ilgili düzenleme önerimiz ise şu şekildedir:

“Mesleki Faaliyet Komandit Şirketi”

“Avukat, doktor, diş hekimi, veteriner, diyetisyen, fizyoterapist, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavir, bilirkişilik listesine kayıtlı bilirkişi gibi mesleki ve uzmanlık faaliyetleri ile sanatsal faaliyetlerde bulunan gerçek kişiler mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetlerini birlikte yürütmek amacıyla komandit şirket kurabilirler.

Bu amaçla kurulan şirketlerin ticari işletme işletmesi gerekmediği gibi mesleki, uzmanlık ve sanatsal faaliyetleri de ticari iş niteliğinde değildir.

Bu şirketlerin mesleki sorumluluk sigortası yaptırımları zorunludur.

Bu şirketlerde mesleki faaliyetin icrasından münhasıran faaliyeti icra eden meslektaş sorumlu olacak, diğer hallerde komandit şirkete ilişkin hükümler tatbik edilecektir.

Şirketin ticaret unvanında mesleki faaliyetin belirtilmesi zorunludur.

Ortaklardan birinin mesleki faaliyetin icrası için gerekli şartları yitirmesi durumunda, ortaklık sıfatı kendiliğinden sona erer.”

Yukarıda önerdiğimiz metinlerden de görüleceği üzere söz konusu faaliyetler Alman hukukunda olduğu gibi, ticari iş niteliğinde sayılmayacak ve bu şirketler ticari işletme işletmeyeceklerdir. Bu önerimizin Türk hukukuna kazandırılması halinde sadece bilirkişilik faaliyeti için değil, tüm mesleki ve sanatsal faaliyetler açısından uygulanabilecek yeni bir şirket türü ihdas edilmiş ve böylelikle şahıs şirketlerinin uygulama alanı da genişletilmiş olacaktır. Ayrıca “sınırlı sorumlu bilirkişilik kolektif şirketi” ve “bilirkişilik adi komandit şirketi” ile birlikte bilirkişinin sorumluluğundan kaynaklanabilecek meselelerin de önüne geçilebilecektir.

Ticaret şirketlerinin bilirkişilik faaliyeti icrası konusunda ortaya çıkabilecek bir diğer sorun da bu şirketlerin faaliyet alanları ve şube açma yetkilerinin bulunup bulunmadığı ile ilgilidir. Gerçek kişilerin, kayıtlı oldukları bölge kurulunun yetki çevresi dışında faaliyet göstermeleri mümkün değildir. Bu nedenle aynı hususun bilirkişilik faaliyeti yürütecek şirketler için de geçerli olması gerekir. Aksi durumun kabulü, eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edebilecektir.

Münhasıran bilirkişilik faaliyeti icra etmek amacıyla kurulacak ticaret şirketlerinin yanında gayrimenkul değerlendirme, bağımsız denetim, oto ekspertiz, bilişim servisi gibi teknik ve uzmanlık bilgisine sahip şirketlerin, bu teknik ve uzmanlık bilgileri nedeniyle bilirkişilik siciline kaydolmaları mümkündür. Bu durumda kanaatimizce söz konusu şirketlerin (faaliyet konularına göre) ticari faaliyetleri de bulunabileceğinden, ticaret unvanlarında bilirkişilik faaliyetine yer vermemeleri gerekir.

KAYNAKÇA

- Arkan S, Ticari İşletme Hukuku, 24. Bası, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Ankara, 2018.
- Arslanlı H, Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. Bası, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1960.
- Aslan İ Y, Rekabet Hukuku Teori- Uygulama- Mevzuat, 5. Baskı, Ekin Yayınları, Bursa, 2017.
- Atalay O, Pekcanitez Usûl Medenî Usûl Hukuku, Cilt II, 15. Bası, İstanbul 2017.
- Ayhan R/ Çağlar H/ Özdamar M, Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara, 2019.
- Ayhan R/ Çağlar H/ Özdamar M, Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 15. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara, 2022.
- Bahtiyar M, Ortaklıklar Hukuku, 13. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2019.
- Bilgili F/ Demirkapı E, Şirketler Hukuku, Dora Yayınları, Bursa, 2013.
- Bilgili F/ Demirkapı E/ Özboyacı A, Ticari İşletme Hukuku, 8. Baskı, Dora Yayınları, Bursa, 2022.
- Doğan B F, Anonim Şirket Yönetim Kurulunun Organizasyonu ve Yönetim Yetkisinin Devri, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2011.
- Domanıç H, Türk Ticaret Kanunu Şerhi Cilt: 1, Temel Yayınları, İstanbul, 1988.
- Dural M/ Ögüz T, Türk Özel Hukuku Cilt II Kişiler Hukuku, 9. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2009.
- Erdem E, Rekabet Hukuku ve Haksız Rekabet İlişkisi, Rekabet Hukuku ile İlgili Makaleler, Beta Yayınları, İstanbul, 2007.
- <https://basin.adalet.gov.tr/tuzel-bilirkisilik-istanbul-ve-antalya-da-uygulanacak> (s.e.t. 08.10.2022).
- <https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/3042021071917İnsan%20Hakları%20Eylem%20Planı%20ve%20Uygulama%20Takvimi.pdf> (s.e.t. 08.10.2022).
- <https://sozluk.gov.tr/> (s.e.t. 14.10.2022).
- <https://www.gesetze-im-internet.de/partgg/BJNR174410994.html> (s.e.t. 14.10.2022).
- <https://www5.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem26/yil01/ss388.pdf> (s.e.t. 05.06.2022).
- İmregün O, Kollektif Komandit ve Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Ortaklıklar, Yasa Yayıncılık, İstanbul, 1989.
- Kayıhan Ş, Şirketler Hukuku, 5. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2021, (2021a).

Kayıhan Ş, Ticari İşletme Hukuku, 7. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2021, (2021b).

Köksal A, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Sermaye Piyasası Mevzuatı Bankacılık Mevzuatı Açısından ve Karşılaştırmalı Olarak Bağımsız Denetim Sözleşmesi, Beta Yayınları, İstanbul, 2009.

Poroy R/ Tekinalp Ü/ Çamoğlu E, Ortaklıklar Hukuku I, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2014.

Pulaşlı H, Alman Hukukunda Serbest Meslek Mensuplarına İlişkin Özel Tip “Meslektaş Ortaklıkları”, C: 19, 2017, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Şeref Ertaş’a Armağan Özel Sayısı, ss. 1835-1847.

Şener O H, Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, 2. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2020.

Şener O H, Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, 5. Bası, Seçkin Yayınları, Ankara, 2022.

Tanrıver S, Hukukumuzda Bilirkişilik, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

Toraman B, Medeni Usul Hukukunda Bilirkişi İncelemesi, Yetkin Yayınları, Ankara, 2017.

Üçışık G O, Türk Hukukunda Kollektif Ortaklıkta Ortakların Sorumluluğu, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 1985.

Zora F, Anglo Amerikan Hukuku ile Karşılaştırmalı Olarak Medeni Usul Hukukunda Bilirkişilik, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2021.